که غواړئ د سولې او پخلاینې دره
ېبرته اوسي، اوربند ټینګ کړئ

اوربند

دور سوم، شماره نزدهم، ۱۰ سنبله، ۱۳۹۸

ORBAND

Ceasefire Weekly

19th Issue, September 1, 20

- د سولې پر وراندې د خند او خند ناغبرې
- آزار گنلیه اوس وهه د چول مزلونه
- تر څمکې لاندې ستورې: د قلم نومورکې سپاهي
- پایه‌های لرزان
- جرأت که د بې حیایی انتها

بختور ملت

مور ننګمرغه یو چې د دولت او حکومت مشران له دباندې د پردیو پر ټاکنو او الوتکو سپاره په تیاره را ته را رسیږي!
مور ننګمرغه یو چې پر سرد جانګیری د باز له کشبناستو مو ولسمشران انتخابدلي شي!!
دا زمور امتیاز، غورَاوی او د الله تعالی فضل و کرم دی!

ټاکنیزه نښه
ټاکنیزه شمېره
۹

ORZALA NATURALS لاطبیعی
افغانی، طبیعی، گیاهی

Between Street 1 & 2, Taimani Main Road, Kabul, Afghanistan
Kart-e-4, Next to Allama Higher Education Institute 0799143113

اسي د ټاکنیزو کمپاینونو تبلیغات په ور بیه خپروي

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیر او پلور

عبدالله کرلاني

له خواله رسنیو څخه

دا هغه شنیع تکرار دی چې زه یا بل څوک بحیله لیکنه کې له ګرانۍ او قیمتۍ سر وټکوو!

د نړیوالې جګړې د مهال خبره ده چې د چرچیل لور وېل: چې دوی نشته خلک دې کولچې وخوري. د هر واکمن او شهزادګۍ همدا حال دی...

جنرال مشرف نه چې کوم خبریال د دالو د ګرانۍ خبره را پورته کړه چې کیلو دوه سوه کلداره له رسېدلې ده په بې لوبیرۍ ورله وېلي ول چرګان دې وخوري!

وایي، د یوه له لوږې دمه ختله، بل یې سر له پړانې لټولی... دلته د هر څه ګراني او کاختي ده، بوازي د خاورې، وینې او سرونو ارزانۍ او لیلام لګېدلی. ځکه چې دا خاوره په وینو له اول کېدو خټه شوې ده او موږ ګویا له همدغې خټې جوړ یو!

که خاوره نه وای ارزانه، پیرنګي به زموږ د هېواد یوه برخه د ډیورنډ په چاړه نه وای بېله کړې او د دویم نمبر مفکر په حکومت کې به یې پرې الغون لار نه وای لګولی.

دلته هر څه د پلور دي! کله په روپیو، کله په ریال، درهم، کلداره، ډالر او ډېرې په کوټه پیسو...

فکر، ضمیر، ایمان هر څه د پلور دي، ځینې پر خلکو خپلې ډګرې پلوري، ناسې به ځینې نوماندان لېدلي وي چې پر خلکو په هېواد کې خپله مېشتېدنه پلوري، ځینې پرې خپل مهاجرت، یتیمي، غریبي او ان چې د موږ کونډتون پلوري...

ځینې پرې خپله انګلیسي پلوري، ځینې پرې خپل جهاد، ځینې پرې خپله واکمني او حکومت پلوري او د پیر او پلور دغه لړۍ د سرونو په مقابل کې، د وینو په بدل کې د وېجاړیو په عوض کې غځېدلې...

دلته د هر څه احتکار او انحصار حاکم دی. له جهاد، مهاجرت، تر دیموکراسۍ، کمونیزم، هر څه خپل قیمت لري هر وار په لوی بیه او کرښې دغه قیمت د مارکېټ رائج الوقت سکه ګرځېدلې شي.

دلته شریعت هم خپله بیه لري، دغه بیه موږ څو واره په بېلابېلو بڼو او بیو پرې کړې. د هرې بیې سود زموږ ملا کړه، بلکې بوله مالګه کړې ده.

موږ د کمونیزم دړله بیه له سود سره پرې کړه، هغه بیه موږ په خپلو وینو او سرونو ورکړه، ځکه موږ اوس یې سره ګرځو، د سر سرې نه لرو، لکونه سرونه موږ په دغه سوداګرۍ کې بایلل، د سر او دستار سرې مو ونشوای موندلی.

موږ د سرونو پر ځای ګېډې لرو او کولمې ډکې ګرځوو، له سره زیات د ګېډو خیال ساتو، د ګېډو په ډکولو پسې لګیا یو. ځکه خو مو مفکر هم دویم نمبر را وخې، خو موږ یې د جملې تفکر د همې لوږې پېې بیه پرې کولو لږ یو چې لور پې دا ملت لکه کابلانک کنګال او له افلاس او سقوط سره مخامخ کړی...

io global
Internet Services Through Fiber Optic
Wireless Communication Solutions
Wired and Wireless Backbone Solutions
Data Center Engineering and Design
IT Infrastructure Solutions
Security Solutions
Storage Solutions
High-Availability Solutions
Software Solutions and Software Systems
Web-based Information Solutions
House No. 1151, Mayors Street on Sherpur Main Road, Kabul | Afghanistan
+93 (0) 20 22 13 21 - 4 | info@io-global.com | www.io-global.com | io-global

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوربند
اونیزه
رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَـلَداً آمِناً
دور سوم شمارهٔ نزدهم، ۱۰ سنبله، ۱۳۹۸

بسم الله الرحمن الرحیم

سرلیکنه

د سولې پر وړاندې د ځنډ او ځنډ ناغیړي

د سولې پـه خـبرو کـې ابهـام نشـته، د امریکایـي پـلاوي او طالبانـو سیاسي دفـتر ترمنـځ مذاکـرات لـه پیلـه پـر څلـورو ټکیـو غځیـدلي او د میډیـا پـر وړانـدې دي:
۱- د بهرنیو پوځیانو د وتلو مهالویش. ۲- له القاعده او ترهګرو سره د طالبانو پریکون او ضمانتونه.
۳- اوربند. ۴- بین الافغاني مذاکرات.
تـر کومـه چـې امریکایـي پـلاوي او طالبانـو څرګنده کـړې، پـه دوو لومړیـو مسایلو توافق تـه رسـېدلي چـې کېدی شي پـه نـژدې ورځـو کـې وروسـتی او اعـلان کـړای شي.
د بهرنیـو پوځیانـو د لومـړي جوپـې لـه وتلـو او بـین الافغـاني مذاکراتـو لـه پیلیـدو سره د اوربند لـه شونتیا هـم تـر ډېـره خندونه لیرې شـوي دي.
د بین الافغاني مذاکراتو پـه اړه ابهام د اشرف غني لـه اړخـه دی.
ده تـر اوسـه هغـه پـلاوی چـې لـه طالبانـو سره بـین الافغـاني مذاکراتـو تـه کینـي نـه دی ټاکلـی.
غنـي لومـړی دا واده د ورا پـه کچـه پـلاوي لـه ټاکلـو رامنـځ تـه شـوی فرصـت او چانـس ضایع کـړ، لـه قطر کابل تـه راغلـی الوتکـې په دومـره شـمېر بلـلي او نابلـلي میلمانـه نشـوای ځایولـی.
اوس چـې د پینځلسـو شـاوخوا د پـلاوی پـر غـړو توافـق شـوی، لـه میاشـتې زیاتـه مـوده کېږي، چـې د حکومـت لخـوا د پـلاوي د غـړو نومونـه او برخلیـک ګونـګ او مبهـم پاتـې دی.
د سولې پـه اړه د غنـي ناړامـي او ناغیـړي دې کچـې تـه رسـېدلې چـې د پـلاوي اعـلان تـه خپلـه مـلا ماتـه ګـوري.
د دغـه ځنډ حقیقت او مانـا څـه کېدای شي؟
حقیقـت دا دی چـې سـولې ښـاغلي غنـي تـه د خپـل تپـلي واک د زوال ویـره او اندېښـنه راولاړه کـړې، دغـه ویـرې او اندېښـنې دې د سـولې پـه مخـه کـې پـه خنـډ او ځنـډ اړ کـړی، خـو سـوله اوس مـلي، سـیمه ییـزه او نړیوالـه اجـماع ګرځېدلـې. د غنی ناړامـي، ناغیـړي بـه یـې لـه ځنـډ سره مخامـخ کـړي خـو د سـولې مخـه نـشي نیولـی. ژمـی بـه تېـر شي، تـور مخـي بـه سـکرو تـه پاتـې وي.

نیولیک

آزار ګټلیه اوس وهه د چول مزلونه/ ۲
بختور ملت/ ۳
تر ځمکې لاندې ستوري: د قلم نوموړکی سپاهي/ ۴
پایه‌های لرزان/ ۵
دولتي مناصب، نامسلکي افراد او ګومارني او د خلکو شکایت/ ٦
د قلم ګیله/ ۷
پراډاکس/ ۷
شاندار جشن/ ۸
د مفکر پاچا ملګریو ته دیني مشوره/ ۸
رهبری هستریک/ ۹
تور او سپین/ ۱۰
خواله رسنۍ/ ۱۱
د شخصیت تپه/ ۱۱
په کومو سترګو/ ۱۲
جرأت که د بي حیایۍ انتها/ ۱۲
د سلاکار ناپوهي او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسۍ عکاسي؟!/ ۱۲

اوربند

د تلپاتې سولې لومړی ګام
اوربند؛ د ملي جرګې یواځینی شرط دی
اوربند؛ د روغې جوړې پیلامه ده
اوربند؛ د جګړې مخنیوی دی
اوربند؛ ملي غوښتنه ده
اوربند؛ د هر افغان غږ دی
اوربند؛ د هرې مور هیله ده
اوربند؛ ملي اړتیا ده
اوربند؛ ټیکاو دی
اوربند؛ د سوکالۍ لوری دی
اوربند؛ د بسیاینې لار ده
اوربند؛ د پرمختګ اساس دی
اوربند؛ ژوند دی
اوربند؛ له مرګ سره مبارزه ده
اوربند؛ د بربادۍ مخنیوی دی
اوربند ټینګ کړئ، له اوربند سره کېنئ، پر اوربند راټول شئ.

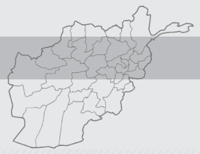
امتیاز
افغانستان
چلوونکي

افغانان
خپرندوی
دانش خپرندویه ټولنه
اړیکي
+93 (0) 788042821 - 0700639383
بریښنلیک
spinsahaar@gmail.com
بیه
۲۰ ؋

(c) ketabton.com: The Digital Library

آزار گټلیه اوس وهه د چول مزلونه

شهرت ننګيال

دغه بده تيره ده پخپل لاس اېښي -دغې خبرې ته به وروسته راشو- اوس پر دغې پرمختيا غږېږو چې د افغانستان له شاوخوا دوه دېرش ميليونه وګړيو يې سم نيمايي ډاکتران او مفتيان دي. تاسې په يوه مجلس کې خپل يا د بل، کوم رنځ ياد کړئ، د واره به خپله مخه کې د تشخيص، بلکې نسخو کتارونه وومئ چې نيا يې ددغې ناروغۍ لپاره هغه دارو او معجون کارولي، نيکه يې د همدغه رنځ لپاره د پلانۍ دوا له کارونې رک روغ شو، د پلار شوګر او د اکا فشار يې د هغو او دغو درملو له امله کنټرول دی.

په دې توګه هر يو د هر مرض لپاره شافي او کافي علاجونه او نسخې پخپلو جېبونو کې ګرځوي.

زه چې له ولايته د نسخو، کتنو او درملو له پنډ سره کلي ته ولاړم، کليوال په پوښتنه يو يو، دوه دوه، له درې څلورو تر اتو په پوښتنه را روان وو، له همدې ځايه د خپل هېواد ددغسې ډاکترانو په شمېر زما سر پوره خلاص شو.

دومره تکړه چې په څو ټکيو پوښتنه به يې له ماشين او ټکنالوژۍ پرته زما ناروغي تشخيص او د درملني نسخې کتار کړې وي. د کليوالو او همزولو اجماع په دې راغله چې د سيمې په مشهور شکسته‌بند د هډوکيو او ملا علاج پيل کړم، که هر څو مې ورته ويل، نه مې کوم هډوکی مات دی، نه دې ته ورته بله ربړه را پېښه ده، خو په چا دې منله؟! کليوال پخپله اجماع ټينګ وو چې له شکسته‌بند د هندوستان مشهور روغتون د خدمت غوښتنه کړې، د سردار عبدالولي هډوکي -چې نور وراسته او کوشير کېدلی نشواى- د هندوستان اپولو روغتون ترې معذرت غوښتی و، دده په ټرلو په څو ورځو کې مات هډوکي له ويلډينګ هم کلک سره ورغلل.

يوه بل چې زما د ناروغۍ په اړه خپل تشخيص سل په دوه سوه کره باله ويل، حاجي صاحب! ته سګ بادو نيولی يې، چې د سپي پوست واغوندې، رک روغ يې!!

که څه هم دده تشخيص زما زړه ته لار موندلې وه چې ځان کې راته وار له مخه د سپي د خاصيتونو پته لګېدلې وه، خو پوښتنه دا وه چې خرباد ولې؟! ځکه چې له خره سره خپل تړاو له سپي مضبوط راته ښکارېده، بله دا چې د سپي پوست د مانا په نړۍ کې هسې له وړاندې هم ما پر مخ غوړولی و، د بل پوست لپاره د خپل همنوع وژل مې پر زړه نشواى اورېدلی.

مفتيان بيا دومره چې دوه دېرش ميليونو کې له نيمايي زيات دربانده سملاسي بې چون او چرا تور پورې کولی، د واره دربانده ټاپه وهلی او په صحرايي فتوا يا محاکمه کې دې د سترګو په رپ کې په څلور مذهبه کاپر را اېستلی شي.

ددغه شمېر مفتيانو پرېکړه او فيصله له طالبانو هم چټکه او ګړندۍ را وځي او اعلان يې هم د څو شېبو خبره ده، ځکه چې په خواله رسنيو کې په هماغه لحظه ستا د الزام او محکوميت پرېکړه ډنډوره کولی شي.

ددغو مفتيانو ځينې سرکاري هغه دي، دوی باقاعده له سر کاره د خپلو فتواګانو تنخوا يا معاوضه تر لاسه کوي، دوی ډايرېکټ مفتيان لګېدلي، لکه د پاکستاني ډرامو ډايرېکټ حوالدار، يا د ذوالفقار علي بوټو د وخت ډايرېکټ انسپېکټران چې ضياء الحق خاني کې در بدر خاورې پر سر ګرځېدل.

زه يو نه، بلکې څو داسې ډايرېکټ ډاکتران PhDs پېژنم چې له باکلوريا، ليسانس او ماسټرۍ پرته يې د پي ايچ ډي سند په غاړه کې ځړولی وي. د مجازي نړۍ دغه ډايرېکټ مفتيان د حنيف اتمر اختراع ده، هغه دغه بده تيره -چې ما په پيل کې ياده کړې- اېښې ده.

ده د حکومت، نظام او ولسمشر غني په دفاع کې نه، بلکې د ځان پر ننګه او ملاتړ د جعلي اکاونټو نادوده دود او يو شمېر ژبې پر دغه شر او فساد اخته کړل چې اوس يې د غاړې غور ګرځېدلی دی.

له تاسې څه پرده زما زړه و چې د اتمر له ټکټ سره مل شم، خو د ولسمشر غني يو سلاکار -چې تاسې ټول يې له ما ښه پېژنئ- راته وويل: «مه کوه! جناب جلالتمآب رئيس صاحب وايي، که ما وګټله او که نه، ګوډی يې په خدای که رانه وګټي».

رئيس صاحب وايي:

«زما پيشو پر ما ميو، ميو. دده له خولې را وتلی ټکی ما په پيشو واړاوه، که نه ده راته ويلي وو، زما کوکری پر ما غپ، غپ».

د سلاکار په وينا، اتمر د رئيس صاحب آزار وهلی. ده په هغه لوبې کې -چې ترې خوړل يې- د متيازو ګستاخي کړې.

خو اسد دانش د آزار مازار په څېر مزخرفات نه مني، دی وايي، اتمر د غني آزار نه دی وهلی، ما په... وهلی او قادر شاه ته پته ده. دا چې دانش په څه شي وهلی او قادر شاه ته د څه پته ده، ماته پته نيشته!

(c) ketabton.com: The Digital Library

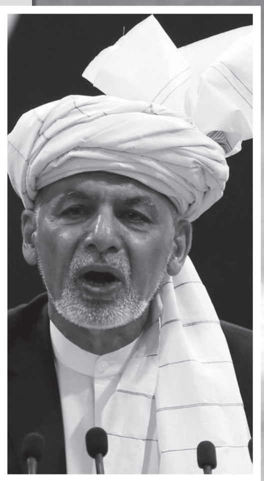

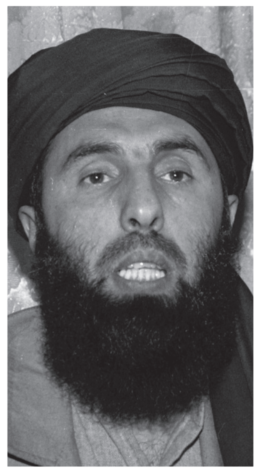

بختور ملت

ملا جانان میرخېل

مونږ ډېر نېکمرغه یو،
زمونږ د روغتیا وزیر د ټولې نړۍ د روغتیا وزیرانو په کچه نړیواله جایزه گټلې!!
مونږ نېکمرغه یو، په لندن کې مو سفیر د اسیایي هېوادو تر ټولو غوره سفیر پېژندل شوی!!
مونږ نېکمرغه یو چې د نړۍ دویم نمبر مفکر مو ولسمشر دی! دده خپله خبره ده چې د پاکستان په اشرفیه مدرسه کې یې وړه- لویه دوره کړې. شیخ التفسیر والحدیث همدې ته وایي! ده ځکه له ځان سره د اشرفیې د فارغانو په څېر اشرافي تخلص نه دی لگولی چې په نامه یې دغه مفهوم او تړاو خوندي شوی دی...
مونږ نېکمرغه یو چې ولسمشرۍ ته هر نوماند مو له لومړي تر دولسم ټولگي، پوهنتون، ماسترۍ او ډاکترۍ اول نومره ختلی! په اتلسو نوماندانو کې هر یو پر ځان او خپله بریا دومره غره دی چې یو هم خپل سیال نشي گڼلی، هر یو سل په دوه سوه کې ځان بریالی پېژني، ځکه خو د جمهوري ریاست لپاره د نویو لاسلیکونو په پخولو لگیا دي.
د معارف، دیپلوماسۍ، روغتیا او... دا حال دی چې ناروغان مو هره ورځ یو په بل پسې د درملنې لپاره د گاونډي هېواد د سفارت پر وړاندې د وېزو په تمه له ژوند سره مخه ښه کوي!
د ثور له کودتا وروسته به دې چې د هر ملگري سوانح لوستله، په خواریکښه کورنۍ کې به زیږېدلی و، د وروښو په اړخ کې په علمي او متدینه کورنۍ کې زیږون دود و، کابل ته د مجاهدینو په شېوه کېدو، له لایق صاحب پرته هغو ملگرو چې ابو حنیفه او شرعیاتو کې یې څه موده اړولې وه، له ځانو سره مولوي، مولانا او قاضي سریښ کړل.
مونږ ډېر نېکمرغه یو چې الله تعالی داسې معصوم جهادي، سیاسي، قومي، مذهبي مشران را باندې لورولي چې هېڅ تېروتنه یې نه ده کړې! کله یې هم پل نه دی کوږ شوی، چېرې هم تېرې اشتباه نه ده پېښه، دا په زرگونو لکونو هېوادوال په وبا ناروغۍ مړه شوي، کابل زلزلو او طبیعي پېښو ویجاړ کړی، چېرې ډز نه دی شوی، دوی ټول سپین بازان دي!!
مونږ ډېر نېکمرغه یو چې یو رهبر مو د شوروي تېري له امله د پېښور په اشرفیه جوماتو کې خلکو ته د شکر اېستلو تلقین کاوه چې له شوروي یرغل سره په ملت او امت کې متروک جهاد له سره احیا او ژوندی شو!
مونږ دومره نېکمرغه، صابر او شاکر ملت یو چې جهادي- سیاسي رهبرانو مو پخپل وار د شوروي/ امریکا په دواړو تېریو ځانونه د شکر په سجده اړ گڼل!
مونږ ډېر نیکمرغه یو چې رهبران مو د هېواد او خلکو د دفاع په جگړو کې داسې بوخت او ډوب وو چې د خپلو ارجمندانو د واده مراسمو ته یې پخپل هېواد کې مخه نشوای لیدلی. دواړو پخپل غیاب کې د بلنې کارتونه گاونډي هېواد کې ووېشل، مراسم یې د گاونډي هېواد په هوټلونو کې ونیول، له دوی یو جمهور رئیس او بل صدر اعظم و!!
مونږ نېکمرغه یو چې د یوه مشر مور په پېښور کې په حق ورسیده، خو دی د خپل هېواد د فتحې په ورکه پسې دومره لېرې ورک و چې د جنازې کټ پښه یې هم ونشوای نیولی!!
یو بل جنگیالي قوماندان چې ټول واک یې خپل پکول ته را ټول کړی و، کله یې چې په اسلام آباد کې پلار په ترافیکي پېښه کې ومړ، ده یې د فتحو په هوس کې له ډېرې بوختیا په جنازه او تدفین کې برخه وا نشوای خیستلی!
مونږ ډېر نېکمرغه یو چې په څو کالو کې مو یو شمېر میلیونران، بلکې ملیاردران شول، نه لاس خوار، نه پښه تناکه، وچ په وچ په داخل او خارج کې بې حسابه، بې کتابه پانگې، جایدادونه او سوداگري په بډه ووهلی شوای، دومره بختور چې له مدرسو مو جنرالان او مارشالان را وځي، لا یې مدرسه بشپړه کړې نه وي چې د جنرال، لوی درستیز او مارشال نښې یې پر اوږو لگېدلې وي!!
مونږ نېکمرغه یو چې د دولت او حکومت مشران له دباندې د پردیو پر ټاکنو او الوتکو سپاره په تیاره را ته را رسېږي!
مونږ نېکمرغه یو چې پر سر د جانکیري د باز له کښېناستو مو ولسمشران انتخابېدلی شي!!
دا زمونږ امتیاز، غوراوی او د الله تعالی فضل و کرم دی!
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

فضل خداوند که میسر شود
خوانده و نا خوانده برابر شود

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر ځمکې لاندې ستوري:

د قلم نومورکی سپاهي

شهرت ننګیال

نور الدین هنریار لومړی ولسمل صاحب لکه لال په ایرو کې موندلی و، په تهکال کې د ولسمل صاحب کور ته په ننوتو به چې سړی په پوړیو بره وخوت، د افغان مجاهد پراخ دفتر ته به ننووت، هنریار مې لومړی په همدغه دفتر کې ولید.

د افغان مجاهد د پیستېنګ ورځ وه، بټر کاغذونه پر غولي پراته وو، د ولسمل صاحب اعصاب له ستومانۍ نور هم خراب وو، خو د بنډار ظرافتونو، د پخوانیو خاطرو، تاریخي کیسو له را سپړلو یې د طنز وزرې له نورو ورځو زیاتې غوړېدلی وې، ځکه خو له ټولې ستومانۍ سره د هنریار له شونډو د خندا ځپه نشوای ټولېدلی.

هنریار را سره په داسې بڼه مخامخ شو لکه له مودو مو له یو بل سره پېژندګلوي وي او د پخې اشنایۍ په مزي پېیلي یو.

د افغان مجاهد خطاطي دده پر غاړه وه، حالات ترینګلي، بلکې ګواښمن وو، چا د مجاهد ولس خطاطۍ ته زړه نشوای کولی او بیا له ولسمل صاحب سره کار کول هم دومره آسانه نه وو.

دلته لومړنی شرط د راز ساتل وو، رازونه او اسرار دې ښایي له ملګریو، کورنۍ او ځان هم پټ ساتلي وای.

هنریار چې د راز ساتلو له ګڼو ازمېښتونو یو په بل پسې بریالی وتلی و، د ولسمل صاحب زړه پرې تکیه او ډاډه و، د ولسمل باور ګټل دومره اسانه نه وو، باید د رازدارۍ پاخه ثبوتونو ته یې وړاندې کړې وای.

که څه هم ولسمل په ګرانه چاته د رازونو بوختخه پرانیستلی شوای، خو له هنریار یې نشوای رغېدلی، هنریار دا ټول رازونه خپله سینه کې داسې کولپ ساتل لکه کیلي یې چې سمندر ته غورځولې وي. یوازې د افغان مجاهد، ولسمل او موږ نه، د هر چا راز یې راز باله.

د کتاب، مجلې متن- منځپانګه به یې تر هغې خوندي کړې وه چې له چاپه به نه وه را وتلې. دغسې یې په مستعارو نومو د کتاب او مقالو اصلیت او حقیقت په کنایه او اشاره هم له چا سره نشوای شریکولی. زه وایم که خاد او ISI هم تر پلټنو لاندې نیولی وای، ښایي کوم راز یې نه وای ترې تر لاسه کړی.

هنریار د خپل ژوند ګاډی د خپل لاس په هنري ګوتو چلاوه، د خطاطۍ له لارې یې خپله کورنۍ پالله، خپله ماته ګوډه یې د خپل هنر په مټو رغوله.

په صبر او توکل د کبابیانو پنډغالي په کوچنۍ ختېنه جونګړ ډوله مېنه کې مېشت و، خو پخپل هنر یې دغه ختېنه مېنه داسې رنګینه کړې وه چې ماڼۍ او قصرونه نشوای پسې رسېدلی.

هنریار له چا سره د خطاطۍ یا د پېښورو خبره په کتابت ګوتې نه ماتولې، چنو وهلو ته نشوای ور ګرځېدلی، د خپل هنر بیه یې نشوای ټاکلی.

کله یې هم د کتابت یا خطاطۍ پر بیه خپړې نه دي لګولې، چنې یې نه دي وهلې، د صابر او شاکر انسان په توګه یې د ملګرتیا پاس ساتلی. له لومړني ملاقات یې د خپلې ملګرتیا په خوږو اړولې، په هغسې بڼه او کچه لکه له هر چا سره چې ځان په ملګرتیا اړ ګڼي. ملګرتیا ده خپل مجبوریت ګرځولی و، د بازار او مارکیټ، ګټې او زیان سودا ته یې نوک نشوای نیولی.

د جهاد په وروستیو کې چې مهاجر، د خدای مېلمانه پر لویدیز، عربو او پاکستان بوج شول، ګام پر ګام یې پر کډوالو د خپلو نعمتونو ورخونه وتړل، د کبابیانو وړوکی پنډغالی یې په بلدوزرو ونړاوه، د هنریار هنري جونګړه یې هم ویجاړه او له خاورو سره برابره کړه.

د لېونۍ ارمان پوره شو،
په لاره ځي په کاڼو ولي زیارتونه!

هنریار د کچه ګړی پنډغالي ته کډه شو، له سره یې پخپلو هنري ګوتو په پنډغالي کې د دریو جونګړو کورګی آباد، سمسور او رنګین کړ.

د جهادي خپرنو مرکز له تاسیس سره چې د قلم مجلې خپراوي ته زمینه برابر شوه، هنریار پر مجله سربېره د مرکز د کتابونو خطاطۍ ته هم اوږه ورکړه.

ډاکتر اعظم چې د مرکز لپاره امکانات برابر کړل، کبابیانو ته څېرمه بیهاري کالونۍ کې یې ورته دفتر ونیو، له هنریار سره مو اړیکه نوره هم مضبوطه شوه.

په لومړي سر کې موږ ټولو رفیع صاحب، غروال، مرحوم توریالي ځاځي شپه په مرکز کې وه، وروسته چې د رفیع صاحب او غروال کورنۍ راغلې، ما او توریالي ځاځي د جرګانو په څېر کلونه په مرکز کې اړولي وو، هنریار په اونۍ دوو کې له کوره په پخ کړیو خوندورو خوړو نازولو.

هنریار په وروستیو کې د ملي اسلامي محاذ په فرهنګي کمېټه کې دنده موندلې وه، د مجاهدینو عبوري حکومت کې ډاکتر اعظم پوهنې وزارت کې مقرر کړ.

کله چې کمپیوټر د خطاطۍ او خطاطانو ټغر ور ټول کړ، هنریار د کمپیوټر نړۍ ته ور ننووت، په لږه موده کې یې په دغه نړۍ کې د خپلې فتحې د توغ په رپولو ځان ته هغسې ځای وموند چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوې مشهورې پاکستانی چاپخونې په دنده وګوماره.
هنریار په دغه چاپخونه کې خپل جوهر او هنر دومره وځلاوه چې د یادې چاپخونې له اړخه یې د پېښور تعلیمې بورډ د ازموینو ځانګې ته مخه وموندله، د ټولې صوبې د میټریک ازمویني سوالونه دده په ګوتو کمپوز کېدل. هلته چې د پاکستان ۲۲ ګرېډ افسرانو د ننوتو مخه نشوای موندلی یوه افغان کډوال د ټولې صوبې په کچه د ازموینو برخلیک پخپل لاس کې اخیستی و، که هنریار غوښتي وای، میلیونر به را وتلی و، چې کال کې یې یوه پارچه هم اوټ کړې او سلو تنو ته سوالونه ښودلي وای، د هنریار په ژوند کې به د اقتصادي ناخوالو کومه نښه نه وی پاتې، خو هنریار هلته هم پخپل مضبوط ایمان په ور سپارلي امانت کې کوم خیانت ونکړ.
په ۲۰۰۳ز کې چې له ولایته پېښور ته راغلم، کچه ګړی پنډغالی د کبابیانو په څېر په بلډوزرو پر بل مخ اړول شوی و، نه د جومات نښه پاتې وه، نه د هدیرې شناخته!
د کډوالو په متو او خولو اباد او سمسور پنډغالی د اغزن تار تر منځ اواره دښته ګرځېدلی و. په زړه کې را وګرځېدل، هنریار به په دویم ځلي پنډغالي کې د خپلې مېنې له ویجاړې، چېرته کومه جونګړه موندلی وي؟!
وروسته خبر شوم چې هنریار هېواد ته لېږدېدلی، د ننګرهار روغتیا ریاست کې یې د اداري مدیر په توګه دنده موندلې، ورور مې ډاکټر فضل هادي چې ننګرهار کې دنده لرله د یو بل له حال احوال خبرولو، خو لندن ته د هغه په تلو مې بیا ورسره د اړیکیو بله ذریعه ونشوای موندلی.
میاشت وړاندې ډاکتر فضل هادي د هنریار له ناڅاپي مړینې خبر کړم، دا وخت نږدې څلور میاشتې دده په وفات اوښتې وې، یو وار بیا مې پر ځان تو کړل، له دې بله بدمرغې څه کېدای شي چې څوک دې د خپل خواږه ملګري پر مرګ څلور میاشتې پس خبر شي، نه یې د کټ پښه ونیولی شي، نه یې فاتحه کې لپې پورته کړای شي، نه یې له کورنۍ سره د غمرازۍ مخه ومومي.
اوښکې او ساندې سرې د وجدان له عذابه ژغورلی شي؟
وایي، هنریار روغ جوړ و چې په دفتر کې د زړه له حملې په حق ورسېد.
هنریار سلګونه ادبي، سیاسي، دیني کتابونه مجلې پخپلو هنري ګوتو کښلي او د چاپ جوګه ګرځولي، خو د بې ارزۍ او ناقدرۍ په کرخت چاپېریال کې د قلم نومورکی سپاهي پاتې شو.

پایه‌های لرزان

مصطفی عمرزی

تشبیه پایه های لرزان، بی شباهت به پایه های سیستم است. منظور افراد و اشخاصی ست که تیم سیاسی حکومت کنونی را می سازند؛ هرچند تظاهر به اراده ی سیاسی، مسوولان را به نمادگرایی رسانه یی کشانده، اما تلاش ها برای احاطه ی سیستم، شبیه پایه های لرزانی ست که سعی می کنند با انبوه سازی، از ارتعاش آن بکاهند.
فکر می شود مشی نادرست حکومتداران کنونی، آنان را هراسان کرده، اما این افاده به این معنی نیست که خود متوجه چنین مساله ای شده اند. عموماً در به دنبال فرصت، از هیاهوی رسانه یی تا جهت کمپاین ها، تیمی که روی شانس ها، امید ها و فرصت های مردم پا گذاشت، از این نیز می ترسد که پرستیژی گروهی کاهش یافته است که برای اولین بار در تاریخ افغانستان، منحصر به فرد، ولو به حد یک شخص، دانسته می شد.
عوامل بیرون حکومت، چه در سطح فشار های تنازع داخلی، چه به سطح تماس های بیرونی، متاسفانه به گونه ای موثر واقع نمی شوند که با درک آن ها، عدم انعطاف حکومت کنونی، وضعیت را خراب تر نکند.
در حالی که صلح، به غایه ی اصلی افغان ها مبدل شده است، صحبت از آرایش نظامی در جوی که طرف مهم حمایت از افغانستان یا امریکا، به تفاهم رو آورده است، حکومت را در تنگنای دیگری نیز خورد خواهد کرد که بدون محاسبه، از حمایت های خارجی، توقع دارد.
آن چه در این میان بسیار مهم می باشد، همسویی سیاست های دولت با جامعه ی جهانی، به ویژه ایالات متحده ی امریکاست. این همسویی به حکومتداران کمک می کند، حداقل با وقایه ی خویش در برابر تبعاتی که پی آمد های صلح دارند، به گونه ای منزوی نشود که از حالا آنان را هراسان می کند.
باوجود نارضایتی ها، تیم حاکم کنونی با وقوف از درون مشکلات، می تواند در حکومتی سهم بگیرد که از رهگذر افاده ی آن ها، آن چه قرار است در آینده، برنامه های رفاهی شوند، از آسیب های بیشتر در امان بمانند.
ارتعاش سیاسی، افزون بر رییس جمهور در سطوح مختلف حکومت، سرایت کرده است؛ هرچند استند افرادی که با محافظه کاری، سعی می کنند از عوارض منش سلیقه یی کنار بمانند، اما اصرار حکومتداران که روی وفاداری حساس است، به گونه ای باعث شده، تعداد زیادتری درگیر سلایق شوند.
حساسیت های بی جا و بدتر از همه غیر منطقی در قبال رویداد هایی که با وزنه ها و توجیهات مختلف رونما می شوند، دولت را از تعقلی که لازم است، دورتر می کنند. در چنین حال و هوایی که ارتعاش سیاسی، راس حکومت را دربر گرفته، این نگرانی را بیشتر می سازند که با تداوم خودشیفته گی یا اصرار بر بقا، امکانات دولتی، به گونه ای ضایع شوند که مثلاً در قبال پروسه ی صلح، سبوتاژ حکومتی، نمایان تر می شود.
هشدار و مراقبت، لازمه های درک عمومی جامعه ی افغانی اند، زیرا صورت حال تنازع، روش ها و فرهنگ سازی ها، ابعادی دارند که بایسته است در میزان منافع، دست آورد ها و حیات مدنی ما، نباید از چشم بیافتند. به این دلیل، پذیرش صلح را به معنی وجوب شرایط بهتر می پذیریم.
شاید شماری با رفتار خاص، به ابعاد موضوع، توجه نداشته باشند. سوء رفتار در افراد و اشخاصی دیده می شود که معاضدت با تیم حاکم را از کل سیستم، مجزا نمی کنند. منطق ما این است که باید با اصلاحات، جلو کسانی را بگیریم که دیگر موثریت ندارند؛ نه این که به نام صلح، نظامی را تضعیف کنیم که به سختی احیاء شده است. تداوم این منطق، ایجاب می کند اصرار کنیم، پروسه ی صلح با بدیلی توام شود که افزون بر تامین امنیت، نوع ریفورم سیاسی بدیل می شود.
سعی کنیم از ریزش پایه های لرزان حکومت، جلوگیری کنیم. این مامول، با بدیل افراد و اشخاص راس، قوام می یابد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولتي مناصب، نامسلکي افراد او ګومارنې او د خلکو شکایت

لیکوال: ډګروال عبدالاول "بشارت"

زموږ په وطن کې د نورو ستونزو تر څنګ یوه ستره ستونزه د دولت او حکومت په مخ کې همېشه د استخدام یا ګومارنې په وخت کې د خلکو شکایت وي چې ګواکې د ګومارنې په وخت کې اصول او قوانین تر پښو لاندې کېږي او روابط په ضوابطو حاکمیت پیدا کوي، حق حقدار ته نه رسېږي. هغه څوک چې واسطه او وسیله ونه لري، هغوی ته د دولت په دستګاه کې ځای نه پیدا کېږي او...

تر ډېره بریده دا ستونزې په ډېرو وزارتخانو کې واقعیت هم لري او د هېوادوالو شکایت پر ځای دی. دولت مو مسوولیت لري چې د ټولنې د وګړیو د حقوقو د خوندیتوب لپاره پدې اړه لازم اقدامات وکړي او داسې یو معیاري سیستم را منځته کړي چې د یادې ستونزې په له منځه وړلو کې کومک وکړي او د خلکو باور د ګومارنې په پروسه بېرته له سره احیاء کړي.

د ګومارنې په اړه د نړیوالو وضعي قوانینو تر څنګ، د الهي امر مصداق او معنا هم ډېر واضح چې الله ﷻ فرمایي:

اِنَّ اللّٰهَ یَاْمُرُکُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰی اَهْلِهَا! الایة

خدای ﷻ ټولو مسلمانانو ته امر کوي چې امانات مو اهل ته وسپارئ. امانات او اهل دواړه عامې کلمې دي، هره کلمه یوه عامه او پراخه معنا لري؛ مثلاً:

امانات!

امانت شرعاً هر هغه څه ته ویل کېږي چې تاسې ته د یوه کس لخوا در کړل شوي وي چې خوندي یې بل کس ته وسپارئ، یعنې د تصرف حق پکې ونه لرئ؛

هغه که جنس وي، که خبره وي، مادي وي، که معنوي، که کوم بل څه وي؛ خو مسوولیت یې د خوندي رسولو در سپارل شوی وي؛

دولتي او حکومتي مناصب، چوکۍ مقام او موقفونه هم ټول د ولس او هېواد امانت دي؛

بیت المال او عامه شتمني او... هم امانات دي، دا ټول به د پورتني آیت شریف له حکم سره سم، خپل اهل ته سپارئ، که چېرته یې اهل ته ونه سپارئ، نو مسوولیت یې د هغه چا په غاړه دی، چا چې د تایید او رد صلاحیت درلود.

په بل حدیث شریف کې داسې راغلي:

اِذَا وُسِّدَ الْاَمْرُ اِلٰی غَیْرِ اَهْلِهٖ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ (الحدیث).

که چېرته یو امر، یا یو کار، یا یو منصب او مقام داسې کس ته وسپارل شو چې اهلیت یې نه درلود، نو د قیامت په تمه و اوسئ!

مفسرین د قیامت د تمې دوه رقمه تفسیر لیکي، یا خو دا ده چې پدې کار سره خدای ﷻ دومره ناراضه کېږي چې نور باید دا نړۍ رنګه کړي او یا هدف دادی چې خپله به دغه کار چې نا اهله ته سپارل شوی، قیامت به پرې راشي، یعنې تخریب به شي، رنګ او منهدم به شي، ښه مطلوبه نتیجه به ورنکړي او...

اوس دلته د کار اهلکار ته سپارلو په فلسفه کې ځینې خلک فکر کوي چې دلته د «اهل» مطلب او مفهوم تنها استعداد، علمیت او ورتیا ده، پداسې حال کې چې ورتیا او استعداد، اهلیت نه! بلکې د اهلیت له فکتورونو یا رکنونو څخه یو رکن دی چې د اهلیت ارکان پرې بشپړ کېږي.

په اهلیت کې د استعداد او ورتیا تر څنګ تعهد، سپېڅلتیا، ژمنتیا، منزه وجدان، پاکوالی، احساس، عاطفه امانتداري په کار بشپړ تسلط، بلدتیا، ښه سابقه او نور زیات فکتورونه هم شامل دي چې د اهلیت بشپړتیا تضمینوي.

دا چې په افغانستان کې ډیموکراسی ښخې نوی پل اخیستی دی، جمهوریت هم نوی د تجربې په حال کې دی، ملي وحدت هم د معاصر او لرغوني تاریخ هم د بل هر دور او زمان په نسبت په تېرو اتلسو کلونو کې ډېر د پلي کېدنې او تجربه کېدنې په حالت کې دی. انساني او بشري طبقاتي وېشونه او دودیز قبیلوي او قومي تشکیلونه هم لزوماً په ډیموکراتیکو او بشري حرکتونو اوښتي دي. په هېواد کې مو جګړه هم په شدت سره روانه ده او هره ورځ مو هېوادوال قرباني ورکوي، نو ددې هر ډول پدیدو، ستونزو او مشکلاتو د امتحانبدلو او ازمایښت په صورت کې اوس افغانستان دومره امکانات نه لري چې د ګومارنې پر وخت د یو کادر او مدیر د اهلیت ټول رکنونه همزمان امتحان کړي. بس د شرایطو له تقاضا سره سم چې لږ فیټ او برابر شو او ځینې ارکان په یوه کاندید کې موجود شو، بس هماغه سم او وړ کادر دی.

دا ستونزې په مرور د زمان سره کرار کرار حلېږي، ځوانان مو اوسمهال سخت زیات د ویښېدلو، تعالي او ترقي په حال کې دي. که چېرته مو د هېواد اوسنی وضعیت منفي خوا ته تغیر ونکړي او همدغسې مخ په وده او پراختیا روان وي. ډېر ژر به یو وخت داسې راشي چې د افغانستان ۹۰ سلنه مامورین به ټول بلا استثناء د اهلیت ټول رکنونه په ځان کې همزمان ولري او په ټولو معیارونو به برابر استخدام ولرو.

اوسنې مجبوریتونه، محدودیتونه، شرایط او حالات باید ټول درک کړو او له خپل دولت سره د شکایت په عوض، د فساد په ضد په مبارزه کې همکار و اوسو.

وطن مو له یوه ستر بحران سره د مخ کېدلو په حال کې دی، له یوې خوا د سولې او روغې جوړې خبرې ګرندۍ او امېدونه زیات شوي دي. له بلې خوا ځینې کړۍ د سولې ددې ملي پروسې د سبوتاژ هڅه کوي او غواړي له درغلیو په ډکو ټاکنو د خپل نامشروع اقتدار لمن وغځوي او له بلې خوا جګړې شدت موندلی او هره لحظه مو له بې ګناه هېوادوالو قرباني اخلي.

ولس په یوه مبهم حالت کې قرار لري، اوس د هېواد ځوانانو ته یو څه کول پکار دي!

یوه اندېښنه چې ښېرنی ځواب غواړي:

وطن له ډېر بد وضعیت څخه تېرېږي، د وطن ربښتیني خلک څه نشي کولای، ځکه تش لاس دي او هېڅ نوعه اجرائیوي صلاحیت نه لري او نه څوک ورته غوږ نیسي. بد خلک د نظام په رګ رګ کې لکه ماران ور ننوتي، ټول واک او صلاحیتونه، مادي او معنوي امکانات له دوی سره دي، که یې په خلاف غږ پورته کوي غږ دې په مرګ او تهدید در خفه کوي، که نه یې پورته کوي سري ځورېږي او متضرر کېږي. د سر سړي د کار سړي یو یو مستقیماً په ښه کېږي، وژل کېږي او قاتل یې هم معلوم نه دی. نه چارواکي او حاکمان وطن ته صادق دي، نه سیاسي مخالفین، نه طالب، نه ګاونډیان او نه هم نړیواله ټولنه. یوه ډله دوه پاسپورټه له خارجه را تورید شوي، سره خوله ماشومان چې نه زموږ په کلتور او فرهنګ بلد دي او نه د هېواد په جغرافیه او اراضي خبر دي، د وطن د سرمایې په چور او تالان پسې لګیا دي.

بله ډله د واک او اقتدار د تر لاسه کولو لپاره ولس ته هر نوع دوکه او فریب ورکوي، بله ډله د مرګونو قباله په لاس د سر سړي لټوي. یوازنۍ هیله مو ځوانان دي، یو څه عاجل اقدام کول پکار دي، که نه ټول لکه پسونه د قصاب په غولي ولاړ یو. ددې وطن نجات پر موږ ټولو فرض عین دی.

دا وطن ددې څو محدودو او معدودو خلکو نه دی، راځئ! ددې وطن د اصلي مالکینو په توګه هم حکومت، هم طالب، هم امریکا او هم ګاونډي ته په زغرده ووایو، په وطن او ارزښتونو مو معامله راته د منلو وړ نه ده! او موږ هېچاته اجازه نه ورکوو چې زموږ په برخلیک تر دې اضافه لوبې وکړي.

زموږ لپاره ژوند مهم دی او ژوند په سوله کې دی، زما غریب او مظلوم ولس د سولې د راتګ لپاره سرې او زرغونې کربښې نه لري، موږ د جګړې توقف د یوه عام اوربند په ترځ کې غواړو او بس...

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قلم ګیله؟

جبران جبرائيلي

زه چې کله هم د افغانستان په دې غیر یقیني او مجهول حالت د یو څه لیکلو تابعه وکړم او قلم ته ګوتې ور وړم، نو قلم رانه پوښتنه کوي، ته دا لیکل د چا لپاره کوې؟!

کله کله خو رانه داسې نا اشنا پوښتنې کوي چې زه هم ورته ګوته په غاښ شم، ته ولې د یو داسې قوم لپاره لیکل کوې چې ټول عمر یې په وینو کې مزل کړی؟! وینې څښي، وینې تویوي، په وینو کې لامبي، په وینو کې را لوی شوی او په وینو کې مري، خو تر اوسه لا د دوست او دښمن بېلتون نشي کولی؟!!

دوی خو د خپل کور او وطن په ویجاړولو کې لوړ مقامونه لري، په ورور وژنه کې مډالونه اخلي، په غلامۍ نه شرمېږي، تل د بل چا په دروازه کې ولاړ وي، د قسمت فیصلې یې غلیمان کوي، په جنازو او پرې شویو اندامونو یې د چا وېښته قدرې هم نه خوځېږي.

دا خوران خو پخپل کور کې بې واکه او بې کوره دي، د دوی وینه خو له اوبو نه هم ارزانه ده، له وطن نه په فرار فخر او خیراتونه کوي، خو ته بیا هم ددې ناولو، بدمخیو، پردي‌پالو او دبره‌مارو په خاطر ما بار بار سکونډې، ولې؟!!

دوی خو د فارمي چرګوړیو په څېر حلالېږي، خو له خولې آخ قدرې هم نه باسي.

د کونډو او یتیمانو په لښکرو یې زړونه هم نه سوځي، له خدایه هم نه ډارېږي، په مجلسونو او محفلونو کې د فرعون استازولي کوي، د قیامت او اخرت خیالونه یې له سره وتلي دي، د ورور د مرۍ پرې کولو په وخت هم د الله اکبر ناره وهي، د زرګونو انسانانو قاتلانو ته قهرمانان وایي، د خپلو خوېندو-مېندو په لیلام شویو عزتونو غوږ هم نه ګروي!!

د کافر په دوستۍ من- من غوښې اخلي، د انسان او مسلمان په بې‌عزتۍ کې خپل عزت لټوي، تل پردیو ډولونو ته نڅېږي، د پردیو قصیدې وایي، د ځمکې خدایانو ته سجدې کوي، قاضیان یې د رشوت په خاطر په خلکو لنګې غواګانې خرڅوي، امامان یې په جوماتونو کې بې تنخوا الله اکبر هم نه وایي...

خو ته بیا هم غواړې د داسې بې ننګو او بې غیرتو لپاره پر ما د کاغذونو مخونه تور کړې!!!

ګوره! دوی ته غلا، رشوت، غصب او بې‌حیایي د مچ وزر هم نه ښکاري، په دې کارونو دوی ځانته ښاغلي وایي! حرام، ناروا، بې ایماني او د خلکو تېر وېستلو ته هنر وایي!!

شرابو، زناګانو او فضول خرچۍ ته د ازاد خیالۍ نوم ورکوي، د خپل شهرت لپاره عمرې او حجونه کوي، غریب ته لاس ورکول خپل توهین ګڼي، په ودونو کې ډالرې شیندي، خو د هوټل مخې ته ناستو سرتورو ته پدر لعنت او فاحشه وایي...

له خپل کلتوره ناخبره دي، خلکو ته یې اسلام رسولی، خو خلک اوس هم د دوی په مسلمانۍ شکمن دي!!

د خپل سیند او ویالې اوبه ورته مُضر صحت ښکاري، د خارجي اوبو بوتلونه له ځَان سره ګرځوي!!!

ګوره جبرانه! زه ددې بې‌غیرته قوم لپاره خپل ضمیر او وجدان د جوارۍ په پړ نه بږدم، د دوی خو اتحاد او اتفاق ته ملا ماته ده په لوی لاس یې پر ځان ښاماران حاکمان کړي، له ګاونډیانو سره د دوی د سیالۍ جذبه صفر ده.

معادنونه یې غله او شوکماران استخراجوي، بازارونه یې له سوالګرو ډک دي، د بچیانو د جسدونو پر ځای یې په تابوتونو کې تیږې خاورو ته سپارل کېږي، خو دوی د بامیانو د بُتانو په څېر هېڅ هم نه وایي...

وطن یې په نړۍ کې لومړی درجه فاسد ملک دی، پلازمېنه یې د لسو ککړو هېوادونو د پلازمېنو په سر کې راځي، په جاسوسۍ افتخار کوي، واکداران یې د دوو خرو اوربشي هم نشي بېلولی، مقام او څوکۍ یې په ډالرو پلرول کېږي، د بلند منزلو په ځغل کې یو له بله مخکې کېږي، په پردیو ملکونو کې د سپیو په وینځلو نه شرمېږي، خو د خپل کور د مخې په صفایي ورته ځان سپک ښکاري...

جبرانه! سر خلاص کړه! د خارجیانو سپي بد بوی، غل او پوډري پېژني، خو دا سرکوزي یې په رڼو سترګو په هر څه سترګې پټوي، دوی د نیکونو په کارنامو فخر کوي، خو د خپلې بې‌غیرتۍ ښکرونه نه ویني. په جلسو کې بړ بړ غړېږي، خو له نابلل شویو مېلمنو نه خپل موټر هم نشي مخکې کولی... افسوس چې ته اوس هم ما ددې بې‌ننګو لپاره کاروې!!

دوی خو په ځان‌وژنه کې نړۍ‌وال شهرت لري! هدیرې، مکتبونه، مدرسې او د خدای کورونه سوځوي، د کار سرونه پرېکوي، د برېښنا لینونه پرېکوي، تیاره خوروي، د مدرسو او ښوونځیو دروازې تړي، هر څه ویجاړوي، له مرګونو خوندونه اخلي، دا د فیل په غوږ کې ویده خلک په دې نه ارزي چې ته ورته په زخمي زړه او زخمي ګوتو څه ولیکې!

پخوا دنیا د غوایي پر ښکر ولاړه وه، اوس دوی دنیا پخپلو ښکرونو ولاړه ګوري. دوی خو په رښتیا ویلو د خلکو ژبې پرېکوي، حق لیکونکي قلمونه ماتوي، د خپل ځان د بقا په خاطر د ککریو په پرېکولو بوخت دي، ملایان یې د حج او زکات مسئلې بیانوي، د مسلمانانو په بې ګناه وژلو یې خوله په انبور هم نه خلاصېږي، څارنوالانو یې د چور شپېلۍ وهلې ده، ماڼۍ مېشتي یې د معتادینو له علاجه ناعلاجه دي...

ګوره زما ذکر په قرآن‌کریم کې شوی، خو دوی قرآنونه په تاخچو کې ساتي، دوی زما په قدر نه پوهېږي، پرېږده چې دوی له بې شمېره ښځو د حرامو پیسو له ګڼلو او ضدِ مرمۍ موټرو نه خوندونه واخلي!!

د دوی اصلاح ګرانه ده، هسې ځان مه ستړی کوه، دلته د پردې تر شا ډېرې بلا کیسې پرتې دي!

ګوره زه او ته د شپږو لسیزو ملګري یو، که دې خاورې بیا نوی (امان، غزنوي، هوتکي او احمد خان وزیر.اوه)، نو بیا در سره شپه او ورځ د کاغذونو مخونه توروم، حق وایم، حق لیکم او د حق لپاره هرې قربانۍ ته حاضر یم!

ګوره! زه نه په غارونو ننوځم، نه له وطنه تښتم او نه د چا باداري منم، دا یو بیت زما له خوا دې غم‌ځپلي ولس ته ولیکه چې په نن، پرون او سبا یې سر خلاص شي:

د حالاتو د توندۍ خبرې څه دي
یو تناکه ده یو چوي بله را خېژي

پراډاکس

اسد دانش

پوهېږئ! غازي امان الله خان ولې هېواد پرېښود؟!!

ولسونه یې مخې ته راغلل، ورته ویې ویل، ای زموږ ګرانه پاچا! موږ چاته پرېږدې؟ ولې رانه ځې؟!

موږ ټول در سره یو، موږ به دا غله او ورسره ټول مله را و پرځوو، وبه یې شړو، وبه یې وژنو! خو ته مه ځه!

پوهېږئ! همایوني ذات څه ورته وویل؟!

هغه ورته وویل: زه نه غواړم زما نېک زامن، زما بد زامن ووژني، زه نه غواړم پدې وطن کې نوره وینه تویه شي...

اوس به را شو دې ته چې زموږ مفکرِ نمبر دو(!) هم غواړي چې د امان فصلِ ناتمام بشپړ او اماني فکر له سره ورغوي، د اماني فکر رغوونکي ډېر کړي!

ښه څه دا کار به وکړي، خو دی چې خپله د اماني فکر پلوی ندی دا به څنګه کړي؟!!

اعلیحضرت غازي امان الله خان خو ان خپلو دښمنانو وطنوالو ته زامن ویل (بد زامن) او د هغوی وژنګ یې نه غوښت! خو مفکر نمبر دو لګیا دی هره ورځ د سولې کیسه سبوتاژ کوي، چېلکونه ور اچوي، د امریکې په کانګرېس کې یې لابي‌ګري پیل کړي چې تر سولې ټاکنې اړینې او د افغان ولس لومړیتوب دی!

زه د جانان له غمه مرم ته د خپل ځان له غمه
زاهده ستا ثواب زما ګناه ته چرته رسي

(له فېسبوک څخه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاندار جشن

د هېواد د خپلواکۍ د سلمې کليزې نه څو مياشتې مخکې د افغانستان دولت څو ځلې اعلانونه وکړل، چې سږکال به د هېواد د استقلال ورځ په خورا شاندارو مراسمو نمانځي. د همدې موخې لپاره يې دا هم اعلان کړه، چې د دې چارې لپاره يې په سووونو ميليونه افغانۍ ځانګړې کړې. د يادې خبرې په اورېدو سره ځينو ويل، چې د يوه بېوزله هېواد لپاره، چې خلک يې له لوږې مري، دومره ډېرې پيسې لګول، مناسب کار نه دی، خو ډېرو افغانانو دا استدلال کاوه، چې اوسنی سياسي وضعيت ته په کتو او د سلو کلونو په پوره کېدو دا ښه ده، چې د خپلواکۍ ورځ په شانداره توګه ونمانځل شي. د دوهمې ډلې انګېرنه همدا وه، چې له دې سره به د هېواد د داخلي او بهرنيو دښمنانو زړونه وچوي او هم به امريکايانو ته دا جوته شي، چې افغان ملت يو خپلواک او ازادي خوښوونکی ملت دی.

د شانداره جشن د بيا بيا تکرار سره هر يوه دا فکر کاوه، چې د کابل ښار به له رنګه بيرغونو ډک، پر هر سړک به ګروپونه راځرېدلي او د غازي امان الله خان ستر انځورونه به په څلور لاريو کې ولاړ او ټول ښار به ترانو پر سر راخيستی وي.

خلکو همدې ورځې ته سترګې څلور کړې وې، دا سمه ده، چې يوه ورځ مخکې ترې د واده په يوه هوټل کې ناوړه پېښه وشوه، خو دا پېښه کله هم دا توجيه کولای نه شي، چې ګواکې جشن د همدې له امله پيکه شو. د شانداره جشن ټوله خواري په همدې کې راټوله شوې وه، چې د ښار پر څو محدودو سړکونو دې بيرغونه وي او د شپې له خوا دې پر درې څلورو جادو رنګه ګروپونه د ونو لاندې اېښودل شوي وي.

وايي چې (په اخوند ښوروا هم ډېره ده)، د هېواد د امنيتي حالاتو ته په کتو دا هم ستر کار و، چې د نورو کلونو په پرتله په کې حکومت فعال ښکاره کېده، د نړۍ په څو هېوادونو کې د شپې له خوا د افغانستان ملي بيرغ ونښودل شو، خو هغو مادي امکاناتو ته چې حکومت ورته ټاکلي و، که وکتل شي، نو دا له ورايه ښکاري، چې په تېر جشن کې هغو چارواکيو، چې لګښتونه يې په لاس کې وو، پوره غبن او بې کفايتي تر سره شوې ده. دغو خلکو په خورا چالاکۍ داسې کار کړی و، چې نه سيخ وسوځي او نه کباب. د دې خبرې د ثبوت لپاره به همدا بس وي، چې د خپلواکۍ د يوه کليپ لپاره مې داسې يو ځای په کار و، چې هورې ډېر ملي بيرغونه وي، خو دريغه ما په ټول ښار کې داسې يو ځای ونه موند. لنډه دا هغه شپه هم زاورسېده، چې د خپلواکۍ شاندار جشن يوازې د دارلامان ماڼۍ په پرانيستونکې غونډه کې په کې خلاصه شي. ماڼۍ په رښتيا هم ښه ښکاره کېده، د استاذ اولمير ترانو ستر کيف کاوه، خو ورسره د پسات بېلګې هم جوخت روانې وې. د ولسمشر په راتګ سره يو ډله چاپلوسان د اوږده واټن په تګ سره رېورس روان و. يو کس، چې اوږد بوم (د غږ ثبتولو اله) ورسره وه، په شا روان او له کمرې نه يې د هغه څېره پناه کړې وه. د حيرانۍ ځای دا و، چې هغه ته چا هم ونه ويل، چې له دې کاره دې موخه څه ده؟! دا اله خو هغه وخت پکارېږي، چې څوک خبرې کوي، حال دا چې هغه يوازې مزل کاوه او تا ورته خولې ته نيولې ده؟! قاري صيب ته دې هم خدای خير ورکړي، په تلاوت کې يې داسې عجيب او غريب انداز خپل کړ، لکه خواس يې چې له لاسه ورکړي وي. د غونډې په يوې برخې کې د مستند فلم په نامه يو څه پيل شول. فلم څه د چارواکيو هغه عکسونه وو، چې شپه او ورځ يې په فيسبوک کې خلکويني. که چېرته چاپلوسان او بې هنره خلک نه وای، نو په دومره موده کې په غازي امان الله خان يو ښکلی تاريخي مستند فلم جوړېدای شو.

خو پوښتنه دا ده، چې دا کار ولې ونه شو؟ ځواب يې دا دی، چې دلته له اولسمشر نه داسې خلک راتاو دي، چې يا خو په پسات کې ککړ دي او يا هم هنري وړتيا او استعداد نه لري. که داسې نه وای، لږ تر لږه به خو يې ولسمشر ته دا مشوره ورکړې وای، چې داسې چارې څوک کولای شي؟! يوې اداري چې په څلوېښتو کلونو کې د پنځو دقيقو يو تلوېزوني کليپ نه وي جوړ کړی، هغوی به د هنري او مستند فلم په جوړولو څنګه پوه شي. که موږ ووايو، چې د فرهنګي سلاکارانو کمی دی، نو دا خو څګه سمه نه ده، چې سلاکاران خو د ننګرهار د ګلپيانو غونډې خورا ډېر دي.

يو څه هغه وخت عالي کېدای شي، چې کوونکي يې پاک، په کار پوه او په هېواد مين خلک وي. که حکومت د پنځه سوه پر ځای زر ميليونه افغانۍ هم ولګوي، تر هغې چې غله، چاپلوس او بې هنره کدرونه له ځانه لرې نه کړي، نو هېڅ شی به يې هم شاندار نه شي. افسوس دې وي، د هغه خلکو پر حال، چې په پوره بېوجدانۍ يې ځانونه په ځايونو کې ټومبلي، خو په عمل کې بيا خپله وړتيا نه شي جوتولای. همدا ډلې دي، چې کلونه کلونه يې پر ارزښتونو ملنډې ووهلې او لا تر اوسه يې په پوره سپين سترګۍ پر هغه څه منګولې خښې کړي، چې دوی يې وړ نه دي!!

له فيسبوک څخه

د مفکر باچا ملګريو ته ديني مشوره!

يَأَيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لا تَفْعَلُونَ.

مفسرين د لوړ مبارک آيت په تفسير کې فرمايي:

په دروغو د هغه څه ژمنې مه کوئ چې نه يې شئ تر سره کولی، يا يې د تر سره کولو مخه نه وينئ، يا ګرد سره تر سره کېدلی نشي!

مانا د دروغو وعدې مه کوئ!

هغه څه مه وايئ چې خپله پرې عمل نه کوئ، له نورو هغه څه مه غواړئ چې خپله يې نه تر سره کوئ!

اسلام د عمل دين دی، بلکې اسلام سراسر عمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

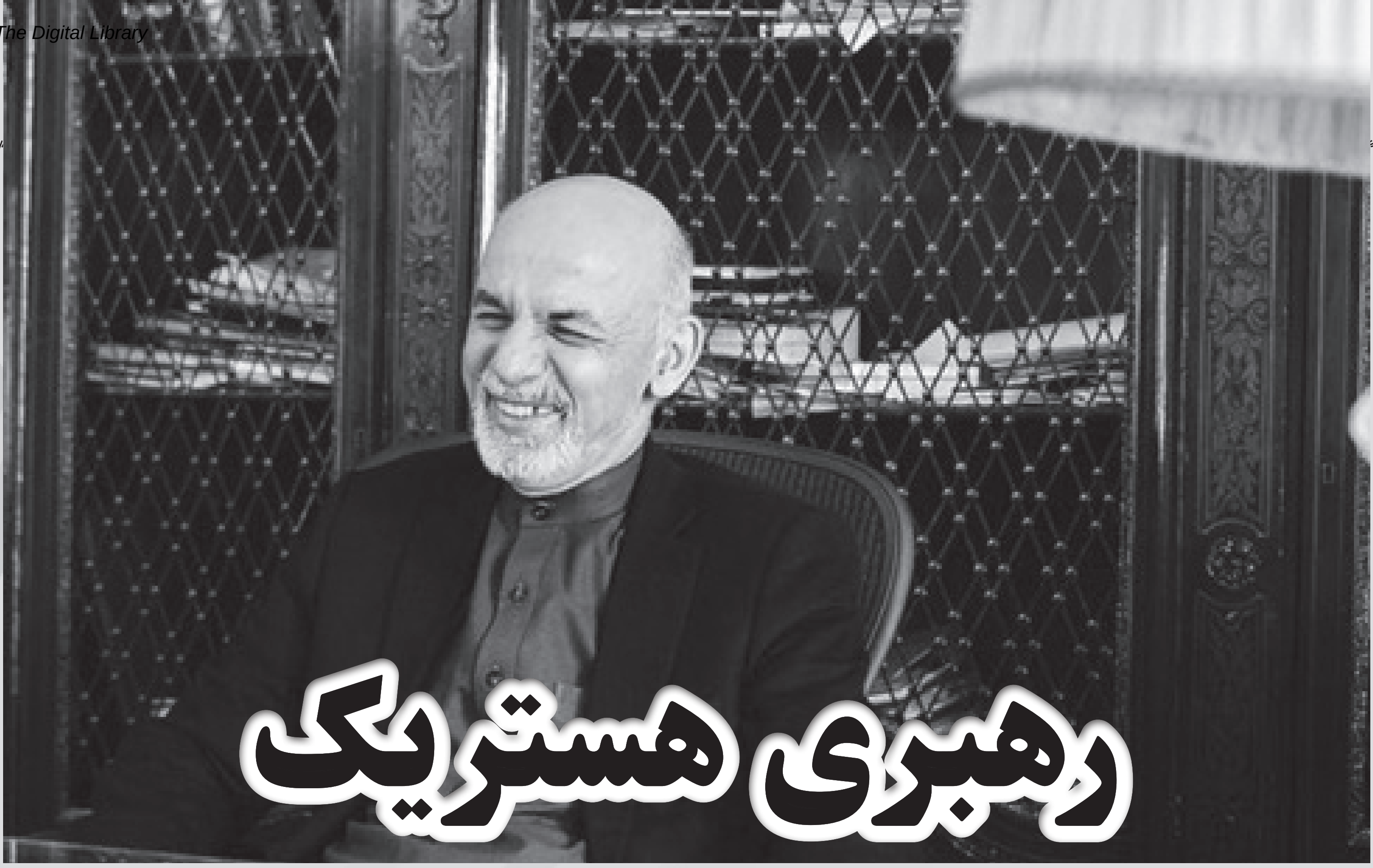

رهبری هستریک

مصطفی عمرزی

سخنرانی ها، فلم ها و تصاویر زیاد دکتور غنی را دیده ایم. او در اکثر آن ها، به عنوان شخص عصبی مزاج، پرخاشگر و تندخو به نظر می رسد. بخشی از این کنش های رییس جمهور، اگر به اثر برداشت او از مسایل است، اما اکثراً ناشی از طبیعت او می باشد. دکتور غنی، قبل از این که در زمینهٍ ی حاکمیت حامد کرزی شناخته شود، اصلاً محسوس نبود.

داستان ها و بالاخره روایت هایی از شیوه ی برخود مردی که به اصطلاح تر و خشک را می سوزاند، از اوانی که دکتور غنی در رده های دولتی ظاهر شد، میان همه تبادل می شدند.

وزارت مالیه و ریاست پوهنتون کابل، دو نهادی اند که از کارکرد های دکتور غنی، بیشتر به یاد می مانند؛ هرچند در پوهنتون کابل، مدت زیادی نماند، اما کارنامه ی او در وزارت ِمالیه، تعداد زیادی را آزرده ساخت. عموماً عصبانیت بی حد دکتور غنی که به اثر درگیری او با بیماری سرطان به وجود آمده، باوجود تداوی، اثرات زیادی بر سلامت جسمی او گذاشته است. افزون براین، مقام تفکر دوم که به گونه ی رسانه یی، همه را غافلگیر ساخت، او را به شخصیتی مبدل می کند تا از هر دو رهگذر، انعطاف نداشته باشد.

اعتماد به نفس بیش از حد که گویا پدیده ی «ابرنخبه» واقع شده است، بسیاری را از تنقیدی حذر داد که بایسته بود دریغ نمی کردند؛ هرچند واکنش دکتور غنی به انتقادات، از مهارت هایی بهره می برد که او را قادر ساخته اند در ِجو تبلیغاتی، مسایل را منحرف کنند. مثلاً در جواب خبرنگاری که گفته بود قدرت را انحصار کرده است، با نمایش طول و تفصیل دولتی و کمیسیون ها، وانمود می کند که در چنین ساختاری که صدها تن در راس قرار دارند، ادعای انحصار مخالفان، نادرست است.

یکی از اقارب من (مرحوم داکتر لیث نوابی) که بی هیچ شائبه ای از زمانی که دکتور غنی در دومین انتخابات ریاست جمهوری با حامد کرزی، پس از داکتر بشر دوست، کم آورد با او همکاری کرده بود و متاسفانه پس از رسیدن متفکر دوم به قدرت، در جمع صد ها تن نخبه گانی که در تیم تحول و تداوم با دکتور غنی، صادقانه کمک کرده بودند، در نخست توهین و بعد طرد می شوند، خاطراتی نقل کرده است که روایت های تاسفبار از شخصیت دکتور غنی بودند.

تا زمانی که اشتباهات فاحش دکتور غنی، مستند نشده بودند، کتمان مشکلات جسمی، روانی و صحی وی، مردم را در ابهام می گذاشت، اما قایل شدن به شرک که در مراسم عاشورا، امام حسین را منسوب به الله کرد و ردیفی از اشتباهات گفتاری که بیشتر جنبه ی مذهبی داشتند، او را به انعطاف اجباری می کشانند. چنان چه آوردم، اعتماد به نفس کاذب، دکتور غنی را در جایی قرار داده بود و می دهد که هیچ کسی را برتر از خودش نمی داند.

اعترافات جان کری، وزیر خارجه ی پیشین ایالات متحده ی امریکا، مبنی بر این که دکتور غنی، تجربه ی سیاسی نداشت، حقیقت ِتلخ دیگری بود که بسیاری از حامیان او بعداً دریافتند. در چنین اوضاع و زمینه هایی، دکتور غنی با خاصیت هیستریک، به فراز و فرود جامعه ی افغانی رو آورد و بدتر از همه، به گونه ای عمل کرد که گویا نیازی به تجربه ندارد.

تلاش کنونی رییس دولت که با تمام توان سعی می کند پروسه ی صلح را مُختل کند، جزو گمان هایی بود که بعضی می کردند. عدمِ برداشت تنقیِدات و مخالفت هایی که اکثراً موجه اند، رُخ ناراحت کننده ی دیگری ست که دکتور غنی با اغماض به حامیان داخلی، به خصوص قشر تحصیل کرده، با تعیینات افراد گمنام و خارج زده که با منطق زبان انگلیسی، در جامعه ای تحمیل می شوند که اگر استثناآت را کنار بگذاریم، 99 درصد مردم ما در مسایل روزمره ی زنده گی، هیچ نیازی به زبان انگلیسی ندارند.

اوج حالت هیستریک دکتور غنی با افزایش صدای او واقع می شود. احساساتی شدن از این منظر، اگر جاذبه ی موقتی ایجاد کند، ثبت و انعکاس رسانه یی آن، به همان میزان تخریش کننده است؛ چه حالت هیستریک، مانع تعقل و خوداری های مورد نیاز می شود.

حکومت وحدت ملی که ابتکار دکتور غنی بود، از همان آغاز برای چیز فهمان پیام داد که متاسفانه این مرد محترم و تحصیل کرده، در ساحه ای وارد شده است که با ظرفیت ها، گذشته و تجربیات او، مصداق کسانی قرار می گرفت که از آغاز انتقادات بر وی، اذعان می کردند گذشته ی کاری او در محدوده های کوچک و بسته ی سیستم غربی که عاری از بوروکراسی های جهان سوم اند، او را از درک دغدغه های عاجز می ساخت که در کشور ما، نیازمند احاطه به تمام نزاکت های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است.

تشنجات هیستریک شخصیت دکتور غنی، حالا به همه جای حکومت، سرایت کرده است. آن چه هنوز امید های ما را از او قطع نکرده اند، تقاضای وسعت نظر به مسایل مهم کشور می باشد. تذکرات به جای او که یک هفته پس از کمک های خارجی، سقوط می کنیم یا استقلالیت سیاسی و اقتصادی، لازم و ملزوم اند، عبارت از دشواری هایی ست که در چهل سال بحران، به ملت افغان تفهیم می کنند تحلیل پیچیده گی های روابط با جهان، به میزان تنوع آن، کشور ما را درگیر می کند. بنابراین، بهتر است با حذر از روش های خودکامه که منافع مملکت و مردم را تهدید می کنند، به عنوان کسی که فرصت یافته بود و روزی باید برود، به جریانی کمک کند که به نام پروسه ی صلح در برابر ما قرار دارد.

برخورد های هیستریک در برابر منافع مردم که بیش از همه منافع شخصی را لحاظ می کند، ما را وار فاز دیگر بحران خواهد کرد که در هیچ کجایش، فرصت های از دست رفته ی جامعه ی جهانی وجود ندارند.

تداوم هیستریک حاکمیت در فضایی که از جغرافیای آن کاسته می شود، چه نوع حکومتی را برجا می گذارد؟ ما در 18 سال حضور جامعه ی جهانی، حتی به حداقل خودکفایی نرسیده ایم؛ اگر درگیر تنازع پس از جامعه ی جهانی شویم، با حاکمیتی تنها می مانیم که ولو دومین متفکر دنیا را داشته باشد، اما شبیه حکومت هایی می شود که تنظیم ها در جنگ های داخلی در چهار گوشته ی کشور، درست کرده بودند.

شرح تصویر:

به باور مردم، دکتور غنی حتی یک عکس هم ندارد که او را در حالت طبیعی نشان دهد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور او سپین صنعت

اروابناد استاد عبدالجليل وجدي

په تېر پسې...

د سراج الاخبار په دغه ګڼه کې له کورنيو او بهرنيو خبرونو سربېره د مولوي عبدالروف تمهيدي سرمقاله، د مولوي محمد سرور خان واصف يوه قصيده او ځينې نور مطالب راغلي دي.

له بده مرغه د سراج الاخبار لومړنۍ ګڼه وروستۍ ګڼه هم شوه. دا ګڼه د وخت د مستبد حکومت له خوا تر سختې څارنې او کنټرول لاندې راغله، لکه چې ويل کېدل د هند برېتانوي حکومت د هغې له خپرېدو سره موافق نه و، ځکه يې د سراج الاخبار افغانستان د نورو ګڼو د خپرېدو مخه ونيوله.

که څه هم د دغه اخبار پېشنهاد د امير حبيب الله خان د صدراعظم سردار عبدالقدوس خان له خوا منظوره شوې ده، خو شرايط داسې وو چې د وخت مستبدو واکمنانو او انګريزانو د دغسې يو اخبار وجود نه شوی زغملای.

ددې تر مخې لاندې پټ پټ حرکتونه محسوسېدل، مګر يې کاوه چې يو اخبار به دغه حرکتونه ګړندي کړي او ځمکې د مخ توپان ورڅخه جوړولی شي.

د سراج الاخبار افغانستان په بندېدو سره د راج الاخبار افغانستان انجمن تر ځمکې لاندې حرکتونه سره ملګري شو، ځکه خو د دغه انجمن او اخبار يو مهم کار کوونکی مولوي محمد سرور واصف کندهاری د وطن د مشروطه غوښتونکيو د لومړني نهضت په راس کې ودرېد. او د اخبار د چلوونکي او د انجمن د مشر مولوي عبدالروف خان د دوو زامنو څخه د سبا ورځې ښه انقلابيون جوړ شول چې په امانيه دوره کې مهمې دندې ور وسپارل شوې.

د سراج الاخبار افغانستان د بندېدو څخه وروسته چې کومه تياره شروع شوې وه، هغه د سراج الاخبار افغاني د جريدې په رايستلو سره له منځه لاړله.

محمود طرزي چې د سراج الاخبار افغانيه په تاسيسولو سره يې په افغانستان کې د عصري ژورناليزم بنسټ ايښی دی، د افغاني ژورناليزم پلار بلل شوی دی. دی د غلام محمد طرزي زوی دی چې هغه په خپله هم ډېر لوی عالم ، ليکوال او شاعر و.

د ژورناليزم له نظره متبارز شخصيت هغه څوک وي چې يا يې په خپله لويې پېښې را پيدا کړي وي او يا خو د لويو پېښو په بهير کې لاهو شوی وي. محمود طرزي د همدغسې يوه شخصيت خاوند و، هم يې د لويو پېښو ځپې را ولاړې کړې دي او هم د پېښو سېلاب دی په مخه کړی دی.

محمود طرزي يوې عالمي مبارزې او په عين حال کې يوې لاهانده کورنۍ ته منسوب و. دې دواړو خصوصياتو نړۍ د محمود طرزي په مخکې يو غوړېدلی کتاب وګرځوله. حقيقت دا دی چې جهاد او مهاجرت ډېر برکتونه لري چې يوازې د برخې خاوندان ورڅخه ښه ګټه اخيستلای شي.

نامتو شاعر او عارف مولانا جلال الدين بلخي رومي او علامه سيد جمال الدين افغاني هم له هغو مهاجرينو او مبارزينو څخه وو. چې د ښکاره او پټو عالمان ډېر شيان يې د سر په سترګو او د بصيرت په لېمو وکتل او ډېر مهم حقايق ورته کشف شول.

مبارزې او مهاجرتونو محمود طرزي داسې د پوهې، فکر او نظر بصيرت او ابتکاري عمل خاوند وګرځاوه. پوهاند حبيبي د محمود طرزي د ظهور ځينې عوامل شرح شوي او ليکي:

په لومړي ګام کې د کورنۍ چاپېريال تر اغېزې لاندې محمد په انګليسي ضد روحيې سره را لوی شو. کورنۍ يې د همدغې هېواد پالونکې روحيې په لرلو سره په ژوند کې نادودو او ستونزو د زغملو جوګه شوه. خپله محمود هم د ژوند تر پايه په انګليسي ضد سياست کې را ولاړ پاتې شو او کله يې هم خپل دغه موډل بدل نه کړ. په دويم ګام کې د ځوانۍ د دوران د پېښو تاثير هم د هغه د شخصيت په جوړېدو کې د پاملرنې وړ دی. هغه د دنيا په ګوټ ګوټ کې وګرځېد. د نوې دنيا له نويو پرمختګونو سره اشنا شو او دغه هر څه يې له نژدې وليدل. په دغه وخت کې ترکيې او عربو ته د اروپا د تمدن نوې نښې نښانې په زياته پيمانه را رسېدلې وې.

د سيد جمال الدين افغاني د افکارو تاثير هم پر محمود د پاملرنې وړ دی. په دغه وخت کې هېواد پال سيد د اسيا د ملتونو ازادۍ ته ملا ترلې وه او د اسلامي هېوادونو د را بيدارولو د هڅو په لړ کې استانبول ته ورغلی و، محمود د خپل پلار د ديوان په قصايدو کې د علامه سيد ستايني لوستلې وې او پلار يې او استاد يې ملا محمد اکرم هوتک تل د هغه په هکله خبرې اترې ورسره کړې وې. کله چې علامه سيد استانبول ته ورغی نو سردار غلام محمد طرزي خپل زوی محمود له يو ليک سره يو ځای هغه ته ولېږه. محمود له هغه سره محشور شو او د شرق د ازادۍ غوښتونکيو له پېشوا سره له نژدې اشنا شو. او د ده په افکارو کې يې نوې سپرغۍ وځلولې. په خپله محمود ليکي: علامه سيد جمال الدين افغاني د عرفان يو معدن و. زما د اوو مياشتو مصحبت داسې و لکه اويا کاله چې مې سياست کړی وي... هر وينا او هر جمله يې د رسالو او کتابونو د ليکلو غوښتنه کوي...

په دغو کتنو کې د محمود طرزي هغې کرکې لا زياتوالی پيدا کړی چې د انګريزانو د تسلط په وړاندې يې لرله. همدارنګه د هغه خپلې ځانګړې هڅې او د نفس په تکميل کې د هغه تلاش او مجاهدت هم په خاصه توګه د يادونې وړ دی. د ځوانۍ په وخت کې په پښتو، درې، اردو، عربي، ترکي او يو څه فرانسوي ژبو پوهېده او په دغو ژبو کې يې له ادبياتو څخه زياته استفاده کوله. او بيا چې د نړۍ په نورو برخو کې وګرځېد، نو په زړه کړو او تجاربو يې نور ډېر څه ور زيات شول.

بايد وويل شي چې د محمود پلار غلام محمد طرزي هم د هېواد يو لوی عالم ليکوال او شاعر و. نوموړی په ۱۲۴۵ هـ ق (۱۸۳۰م) کال په کندهار کې زېږېدلی دی. غلام محمد طرزي د امير دوست محمد خان د دربار په عالمان او امراوو کې داخل و. د امير شېرعلي خان د دويم ځل پاچاهۍ په وخت کې د هغه او د دربار تر منځ څه ځانګړي اختلافات پيدا شول. په دغه وخت کې هغه زنداني هم شو، له زندان څخه وروسته يې يو کال د انزوا ژوند تېراوه، د امير عبدالرحمن خان په وخت کې چې د ميوند له اتل (محمد ايوب خان) سره هغه امير جګړه پېښه شوه نو له هغې جګړې وروسته يو شمېر کسان او کورنۍ له هېواد څخه تبعيد شوې، له غلام محمد طرزي سره هم د امير چندان جوړه رانغله. له درېو مياشتو بند څخه وروسته يې له کورنۍ سره يو ځای له هېواد څخه وتلو ته اړ کړ. هندوستان او ورپسې ځينې نورو هېوادونو ته لاړ. غلام محمد طرزي په ۱۹۰۰ م کال کې په دمشق کې ومړ او هماغته خاورو ته وسپارل شو.

په ۱۹۰۰ او ۱۹۰۱ م کلونو کې د محمود طرزي په ژوند کې څه عجيبه حوادث منځ ته راغې. همدغه پېښې د ده په ژوند اغېز کوي.

د محمود پلار غلام محمد طرزی له نړۍ څخه سترګې پټې کړې، امير عبدالرحمن خان مړ، محمود لپاره افغانستان ته د راتګ اجازه ورکول کېږي.

د نړۍ په ګوټ ګوټ کې د محمود ګرځېدو د ده په ذهن کې د اصلاحاتو او مبارزې، ولولې زياتې کړې وې. په ډېرو ژبو پوهېدنې، علم او تجربو ددې لپاره زمينه برابره کړه چې امير حبيب الله خان ته يې نوې زمانه په خوب کې ليدله. ناولونه او نور مهم مطالب يې ترجمه کړل او په دې توګه يې دربار ته لاره پيدا کړه او بيا يې هلته خپل مؤثر رول سرته ورساوه.

محمود په غزني کې زېږېدلی و، پلار يې ځکه ورباندې د محمود نوم کېښود چې دی څه نا څه د سلطان محمود غزنوي کردار تر سره کړای شي. پلار يې ښه ارزو درلوده او هغه کاميابه شوه. محمود طرزي که د محمود غزنوي په څېر ښارونه فتح نه کړل، زړونه يې فتح کړل او ذهنونه ته يې لاره وايستله، سراج الاخبار هر چېرته لوستونکي پيدا کړل.

د سراج الاخبار لومړنۍ ګڼه د هغه په مديريت په ۱۹۱۱ کې (۱۲۹۰ هـ.ق) کې خپره شوه.

له محمود طرزي سره د سراج الاخبار افغاني په خپرولو کې عبدالهادي داودي (پرېشان) او عبدالرحمن لودين او څو نورو کسانو همکاري لرله.

سراج الاخبار افغانيه چې د ۱۲۹۰ هـ.ش څخه تر ۱۲۹۷ هـ ش پورې خپرونې کړې دي: دا خپرونې په لاندې فورمونو کې وې:

۱. خرونه: اخبار دوه ډوله ، داخلي او خارجي خبرونه خپرول. بهرنې خبرونه له ځينو خارجي منابعو څخه ترجمه کېدل، ځينې به يې د سراج الاخبار د خبريالانو له خوا هم را ټولېدل او يا رالېږل کېدل.

۲. سراج الاخبار غوښتل چې افغانان د نړۍ د نورو ملتونو په علمي او صنعتي پرمختګونو خبر کړي.

۳. سراج الاخبار د ښځو په باره کې هم بېداروونکي او ګټور مطالب خپرول. زمور د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد د محرومو ښځو آواز هم د لومړي ځل لپاره د مطبوعاتو په پاڼو کې د سراج الاخبار افغانیه له خو پورته شوی و. ددې اغېزه په را وروسته کې په ښه ډول لیدل کېږي. د ۱۳۰۰ هـ ش کال د حمل په لومړنی نېټه د محمود طرزي د مېرمنې (ا-ر) له خوا د ښځې لپاره د ارشاد النسوان جریده منځ ته راغله او د ښځو د نهضت لومړنی بېلګې را څرګندې شوې.

٤. هېواد پالنه، یو بل لوی هدف و چې سراج الاخبار افغاني درلود. له هېواد سره مینه د سراج الاخبار له عمده موضوعاتو څخه یوه وه. سراج الاخبار غوښتل چې د خپل عصر په لب او لهجه خلکو ته د ازادۍ خوښوونې او مبارزې درسونه ورکړي، څو افغانان وکولای شي چې له خپله لاسه ورکړې سیاسي خپلواکي تر لاسه کړي. په سراج الاخبار کې د حی علی الفلاح تر عنوان لاندې د محمود طرزي مقاله د اغېزې او نتیجې له مخه د هېواد د مطبوعاتو له مهمو مقالو څخه یوه ده. او په هند کې د انګرېزانو د استعماري حکومت د وخت واکمن تر فشار لاندې راوستل چې د دغې مقالې ګڼه سانسور کړي. په مقاله کې راغلي وو چې:

سراج الاخبار افغاني یک اخبار مسلمان است نه انگریزی است نه جرمنی... نه چینی و نه جاپانی... صرف مسلمانی است.... در مسلمانی هم محض افغانیست هر چیزیکه میگوید و هر نغمه ایکه می سراید از نقطه نظر افغانیت میگوید... حی علی الفلاح ای ملت نجیب افغان...

٥. د سراج الاخبار اسلامي او افغاني روحیې دغه اخبار د سیمې د نورو ولسونو لپاره هم د حالاتو هنداره او د هیلو ترجمان وګرځاوه. مرحوم پوهاند حبیبي لیکي: سراج الاخبار یوازې د هېواد په دننه کې د هېواد د ځوانانو او مشروطه غوښتونکیو د فکرونو هېښوونکی او خپروونکی نه و. بلکې د هند د ازادۍ د غوښتونکیو خلکو په محافلو کې د ایران په مشروطه غوښتونکیو کې او د مرکزي اسیا په ځوانانو کې چې د خپلسرو مستبدو شاهانو او د استعمار په لمبو کې سوځېدل هم شهرت او محبوبیت لري.

د جنبش مشروطیت در افغانستان ۱۱٦ مخ.

٦. په سراج الاخبار کې تاریخي مسایلو انعکاسو وموند.

٧. له خرافي دودونو سره مبارزه وشوه.

٨. د اعلانونو خپرېدل. د هغو ناولونو په باب زیات اعلانونه چاپېدل چې محمود طرزي ترجمه او چاپ کړي وو.

٩. سراج الاخبار د کوچنیانو لپاره د سراج الاطفال د خپرولو زمینه برابره کړه. دغه اخبار د کوچنیانو او زلمیانو د ذهني روزنې او سویې د لوړولو او د دوی لپاره د تفریح د ښې وسیلې په توګه مهم رول درلود.

١٠. په سراج الاخبار افغانیه کې پښتو ژبې او ادبیاتو ته هم د محمود طرزي له خو زیاته پاملرنه وشو. هغه به کله په فارسي ژبه د پښتو ژبې په باب ځینې مقالې ولیکلې او هم یې خپل ځینې همکاران لکه مولوي صالح محمد خان، غلام محی الدین افغان، عبدالرحمن لودین، عبدالهادي پرېشان (داودي)، مستغني او نور .. دې ته وهڅول چې پښتو د معاصر نثر د پیلامې په زړه پورې آثار خپاره شول. د پښتو نظم له اوړو څخه ددېوانو او بلاګانو د انعکاس دروند بار لري او د حالاتو د انعکاس لپاره یې غږ ځلانده کړ.

خواله رسنۍ

د شخصیت تپنه

دا کار باید پخواني ولسمشر حامد کرزي کړی وای. خو چې ویې نکړ د سیاسي ګټې اخیستو هڅه یې هم چا ونشوای لیدلی. د شخصیت کېښ همدې ته وایي، تپنه همدغسې یو استبداد دی!

که محمد اشرف غني پینځه کاله د مخه واک ته له رسېدو سره سم په یوه فرمان کې په ټولو دولتي ادارو کې د خپل عکس پر ځای د آزادۍ د ملي اتل اعلیحضرت غازي امان الله خان د تصویر لګولو حکم ورکړی وای، نن به پرې چا دده لخوا د ناوړې ګټې اخیستو او کمپاین ته ددغه ملي قهرمان د شخصیت را ټیټولو تور نه وای پورې کړی.

خو اوس یې د دولت په پیسو د بیت المال په امکاناتو د آزادۍ د سلمې کلیزې په پلمه د غازي امان الله خان له عکس سره د خپل عکس لګول له ملي ارزښتونو سره د سیاسي لوبو تر ټولو خندنی ډرامه رامنځ ته کړې وه.

که ده په رښتیا غوښتلی یا غواړي د اعلیحضرت غازي امان الله خان ناتمام فصل بشپړ کړي، نو واک ته له رسېدو سره سم به یې هغه د ملي رهبرۍ پر ستېج را دبره او تصویر به یې دغه ستېج ځلولی وای.

بیا هم که ده د آزادۍ د سلمې کلیزې په ویاړ په یوه فرمان کې په دولتي ادارو او اماکنو د خپلو فلمي عکسونو پر ځای د امان الله خان د عکس لګولو فرمان ورکړی وای، ښایي نیوکو دومره غبرګونونه نه وای را پورته کړي او دده لپاره به د ختو یا اوړو پوزه ګرځېدلې وای. اعلیحضرت غازي امان الله خان ټولمنلی ملي شخصیت او د آزادۍ اتل دی، خو له بده بخته له دغه اتل سره د اشرف غني کمپایني چلند په لوی لاس د ځینو لپاره د تنازغ حربه برابره کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کومو سترګو؟

ع. کرلانی

کله چې ولسونه پر واکمنو او سیاستوالو باور له لاسه ورکړي او حکومت ورته د ټګانو باند وبرېښي، عمومي باورونه له زیان سره مخامخېږي، نور نو د ژمنتیا مزي مضبوط نشي پاتېدلی.

د مغزونو فرار له همدې ځایه سرچینه نیسي، له هېواده د بشري ځواک تېښته همدلته زور اخلي.

کله چې په کمپاین کې درواغجن شعارونه، لکه د واک په لومړیو شپږو میاشتو کې د یو میلیون کاري فرصتونو موندل، په ځوانانو کې مصنوعي هیلې له سرابونو سره مخامخ کړي، د کار- روزګار لمن نوره هم ور ټوله کړای شي، د باور کړکېچ خپل اوج ته رسېږي.

عام افغانان پرېږده، نباوري دومره غوړېدلې چې د مالوماتو له مخې د غني حکومت درېوو وزیرانو، یوولسو والیانو او لسګونو معینانو، رئیسانو او سرکاري مقاماتو له بې خرته ډالري امتیازونو سره سره لوېدیز ته د پناه اخیستو جعلي دوسیې چمتو کړې دي.

دغه بحران دومره غوړېدلی چې ځوان قشر د ژوند په بیه په مرګونو لارو له هېواده په وتلو ځانونه اړ ګوري چې یو شمېر یې پر دغو لارو خپل ژوند له لاسه ورکوي.

غني به خاورې کډوال را ستانه کړي!!

د شوروي تېري پر مهال له هېواده د تېښتې لړۍ دومره نه وه غوړېدلې، لکه په تېرو پېنځو کلونو کې یې چې زور اخیستی دی.

هغه ټیم یا شخص چې له لاسه یې په لکونو هېوادوال په وتلو اړ دي په کومو سترګو له خلکو د بیا انتخاب او رایې هیلې پاللی شي.

همدا د سپین سترګۍ او بې حیایۍ انتها ده!!

جرأت که د بې حیایۍ انتها؟!!

د سپین سترګۍ او زړه‌ورتیا توپیر د بې حیایۍ او جرات تر منځ فرق ښومره او په څه کې دی، کومه پیمانه شته چې د دغه توپیر کچه مالومه کړای شي.

غني چې په کومه کچه دولتي امکانات او بیت المال په ټاکنیز کمپاین کې په ښومر بېدردۍ او بې توپیرۍ کاروي، زړوتیا ده که سپین سترګي؟

د پوځي چورلکو، دولتي مقام، او بیت المال د ده بې خرته استفاده جرأت ګڼل کېدای شي که د بې حیایۍ انتها؟!

د درواغو ګوډي، که د غني رسوايي او بربادي!

اشرف غني څو ځله په کمپایني غونډو کې پر خلکو غږ کړی:

«تاسي ووایئ! چې ما چاته بده خبره کړې، چاته مې کنځل کړي؟!!»

ددې مانا دا ده چې دی د بدو خبرو او کنځلو حق او صلاحیت ځانته خوندي ګڼي- بدې خبرې او کنځلې د ولسمشر له واکونو او صلاحیتونو پېژني، خو چې نه یې دي کړې، دا یې ګویا پر خلکو احسان دی؟!

که نه څوک به ولې بدې خبرې یا کنځلې کوي او هغه هم ولسمشر...

غني دومره کنځلمار را ټول کړي چې ذکر و فکر یې پر کنځلو ولاړ دی. هره ورځ د کنځلو نوې بڼه، ټکي او لغتونه را باسي، د کنځلو او فحش د نوې ټرمینالوژۍ په ایجاد پسې لګېدلي دي چې د کنځلو ګوډي یې تش شي نورو اپلتو ته مخه کړي... د افواهاتو په خپرولو پسې ولګي، د مستعارو نومونو، جعلي څېرو او اکاونټو تر شا لکه غله پټ اوسي.

په ظاهر کې به غني ته دغه درواغ پخپله ګټه تبلیغات برېښي، خو په حقیقت کې د درواغو دغه ګوډي د غني د رسوایۍ، ناکامۍ او بربادۍ لپاره بس دي، بل چاته د ستومانۍ اړتیا نه لیدل کېږي.

دوی وایي، د ډاکتر عبدالله لاس تش دی د کمپاین لپاره ورسره پیسې او منابع نشته!!

ددې مانا دا ده چې ډاکتر عبدالله غبن، درغلي او کرپشن نه دی کړی، تدارکات یې په بډه نه دي وهلي، بیت المال یې نه دی لوټلی، پیسې به یې له کومه کړې وي؟!

ډاکتر عبدالله نه له پاکستان سره پر کرښه د اغزن تار معامله کړې او نه یې د شا لخوا د پي. ټي ایم په خنجر وهلو دغسې یوې بې ننګۍ ته غاړه ایښې ده.

نه یې د جي. ایچ. کیو په درشل تندی سولولی او نه یې آی. ایس آی ته پر سجده سر ټیټ کړی.

نه یې له مخابراتي کربډېټ کارتونو وهلي، نه یې ټکس او مالیات خپل کمپایني حساب ته لېږدولي، که ووټ او رایه په پیسو او بهرني ملاتړ وي، ډاکتر عبدالله یې ښایي ونه لري، خو که د خلکو په خوښه، زور او اراده وي، بیا ډېرې لارې لږ ولاړې!!

ښاغلي غني د پکتیا مرکز ګردېز کې د بیت المال په امکاناتو خپلې کمپایني غونډې ته وویل:

«وزیرانو، کابینې او چارواکیو پکیتاوالو ته درواغ ویلي، جفا یې ورسره کړې، د پکتیا حق یې خوړلی، د مور او مېرې چلند یې ورسره کړی، د درواغو وعدې یې ورسره کړې وې».

درواغ له کبیره یا سترو ګناوو څخه دي. ظاهر ته په کتو غني پخپلو وزیرانو د درواغو، وعده خلافیو او جفا تور پورې کړی، خو په حقیقت کې یې خپله لمن پر سره اړولې ده.

ده غوښتل پخپلو ملګریو او وزیرانو ددغو تورونو په لګولو ځان تېر او د خلکو له احساساتو سره د لوبو نوې پاڼه را واړوي، خو خلک پوښتنه کوي چې ددغې درواغجنې، وعده خلافې او جفا کارې کابینې مشري د چا پر غاړه وه؟!!

چا یې یو په بل پسې پر سینو د صداقت مډالونه ټومبل؟!!

دا ضمانت څوک ورکولی شي چې د غني کابینه به بیاځلي له درواغجنو، وعده خلافو او جفا کارو پاکه اوسي؟!!

غني د ولسمشر -او لکه دی چې وایي، اعلی سر قوماندان- په توګه د خپلو وزیرانو د وعده خلافیو، درواغو او جفاوو پړ او مسوول دی!

دده یاده وینا په حقیقت کې پخپلو درواغو، وعده خلافیو او جفاوو دده خپل اعتراف او ګواهي ده!

په شریعت او عُرف دواړو کې اعتراف د مواخذې اصل ګڼل کېږي!

د سلاکار ناپوهي او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسۍ عکاسي؟!

هېوادونه خپلې ملي ټرمینالوژۍ ته د ثابت حقیقت په سترګه ګوري، په رسمي څرګندونو او دریځونو -ان نا رسمي ناستو کې- ورته خپله ژمنتیا له پامه نشي غورځولی.

په سیاست کې هر لفظ او لغت خپله ځانګړې مانا لري -یوازې په لویو سیاسي تعاملاتو کې نه- په عام ژوند او د عوامو په کچه هم د لفظونو، ټکو او اصطلاحاتو توپیر څرګند دی.

وخوره، ونغره، موړ شوې، ډک شوې، ښایي په یوه مانا وکارېږي، خو د مفهوم توپیر یې څرګند دی.

ډیورنډ لاین، پوله نه ده، کرښه ده، د څلورم ټولګي زده‌کوونکي هم پدې پوهېږي چې لاین کرښې ته وایي...

بیا دا یوه ټپلې کرښه ده، اوس که د اشرف غني سلاکار را ولاړېږي او پخپلو ارشاداتو کې هغه پوله او سرحد یادوي، ددې مطلب څه کېدای شي؟!!

د سلاکار ناپوهي او ناخبري، که د اشرف غني د پالیسۍ عکاسي؟!

د ښاغلي غني ارشد سلاکار ضیاء الحق امرخېل دوې ورځې وړاندې امریکا غږ اشنا ټلوېزیون ته پخپلو خبرو کې اوه ځلې ټپلې کرښه پوله یاده کړه.

امرخېل په رښتیا دومره خېله، ګوسفندي او ناخبره دی، که د غني پالیسي دغه لوري ته اوښتې ده؟!!

له اغزن تار وروسته پاکستا ن ته د اشرف غني بله ډالۍ!

لطیف پدرام یوازې نه دی.

د پاکستاني او هندي کشمیر تر منځ وېش ته به چېرې کوم پاکستانی له سرکار تر اپوزیسیون او عام وګړي پوله یا سرحد ونه وایي، بلکې د کنټرول لاین په نامه یې یادوي، زموږ ښاغلي د پاکستان په مینه کې ښومره ډوب را وځي؟!!!

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library